

...ration.

4

01

A

55

M. K. 22⁷
(Luth. 43 F. 10.)

L. F. F. F. L.

DISSERTATIO ACADEMICA,

è

SCIENTIA CIVILI

Summi Philosophi, Aristotelis,

potissimum concinnata,

instruens

FUTURUM VI-
RUM BONUM,

Quam,

Benivolo Superiorum Indultu,

Studiis Academicis,

in

INCLUTISSIMA SALANA

ultra Quinquennium productis,

ad tempus

VALEDICTURUS

Bonorum Censuræ Virorum atque placidæ Commili-

tonum è ἔξει ἄσῃ exponit

M. HENRICUS Grell/Altenburgensis,

RESPONDENTE

INNOCENTIO von Einsiedel / Equite Misnico.

Habebitur

in Philosophorum Acroaterio

Ad d. XXIX. Decemb. A. R. S. M. DC. LXIII.

JENÆ, Characterè NISIANO.

VIRIS

*Maximè - Reverendo, Generoso, Magnifico atq;
Premodum - Strenuo*

DOMINO

JOANNI DIETERIGO von Schönberg/
Hæreditario in Mittelfrohna / Ketschenbrande
und Grune/

*Serenissimi Ducis Saxo-Altenburgiei Consiliario eminentissimo, He-
giosynedrii Vice - Prasidi gravissimo, Ecclesiæque Cathedralis
Numburgensis Canonico splendidissimo,
Mæcenati ac Patrono Summo,
Ut &*

Nobilissimo, Consultissimo atq; Excellentissimo,

DOMINO

JOANNI Preiesleben/
Doctori & Jurisconsulto celeberrimo, ut & Dicasterii
Provincialis, quod Jenæ habetur, Advocato,

nec non

Amplissimo, Spectatissimo atq; Pre-Clarissimo

DOMINO

JOANNI GEORGIO Brehmen/
in Inclutâ Altenburgensium Politia Juris Practico
atq; Advocato famigerabili,
Patronis, Dominis, Adfini atq; meorum studiorum
Promotoribus summopere colendis,

Sub

*Exoptatissimis Noviennii Auspicis,
cum omnigenæ prosperi-
tatis voto,*

Hanc Dissertationem Civilem

Inscribo atq; Consecro

Henricus Crell/ Altenburgensis, Phil. Magister.

In Nomine JESU, Amoris Mei Cru-
cifixi!

Onstitueram equidem mecum juxta sa-
niora Philosophiæ Civilis fundamenta aliquot
dissertationes de VIRO BONO, CIVE BONO, at-
que utriusque DISTINCTIONE compositas BO-
NORUM VIRORUM placidæ Διαλέξει subjicere;
sed apprehendenti calamum alia evenêrunt
consilia, quæ STUDIIS ACADEMICIS, ultra quin-
quennium heic locorum protractis, DEO ita volente, ad tempus
VALEDICENDUM esse suadent: qui abitus, cum opinione citiùs mi-
hi accidat, bono obicem ponit proposito, ut vel animus, variis
exinde distractus curis, hæc impeditis exire meditationibus de VI-
RO BONO concisa themata agrè admittat. Sit ergo

THESIS PRIMA.

Οὐ δεῖ παντὸς ὄρου ζητεῖν, i. e. non oportet omnium definitionem
querere, Philosopho Summo IX. Divin. VI. c. ita præcipiente, &
monente Galenô, Summô studiô ab isto Φιλοσοφίας vitio nobis esse
cavendum; neque expectandas esse semper istas expressas definitiones,
sed satis esse, si rerum natura copiosè tractetur, diligenterque evol-
vatur; ut illud nobis suppeditat in Philosophiâ Altdorphinâ acu-
tissimus Piccartus Diss. 13. p. m. 163. Si itaque accuratam atque om-
nibus Logicorum regulis convenientem VIRI BONI definitio-
nem exhibere non fuerit de integro, quis inde ἀπαυδῶσας nobis
obtrudet crimen?

Th. II. Cum maximam quoq; partem ὁμωνυμία de finitio-
ni isti exstruendæ infesta esse videatur. Licet enim primo intu-
itu videri alicui posset BONI VIRI significationem extra ambigui-
tatis sphæram esse positam; Philologorum tamen filii, quippe
quibus incumbit ex variis Autoribus varia colligere significata,
in hoc assignando quoque fuêre operosi, uti præter multos alios
videri potest CL. Pareus in Lexico suo Critico p. m. 151.

A 2

Th. III.

Th. III. Tacebo namque BONOS VIROS olim interdum Romæ dictos fuisse *argentarios, fœneratores, & publicanos locupletes*, te ste Cic. libr. 1. Off. c. ult. interdum ita fuisse appellatos *Candidatos*, teste Senec. l. 1. Epist. *Nobiliss. Bæcl. in Chrestom. Terent.* aliquot assignavit locos, in quibus *BONUS VIR* ironicè accipiatur, qui ibi potest videri: & nescio quô fatô optimas hæc *BONI VIRI* voculas Germani Nostri deturpârint atque in pessimam significationem detorserint, quam recensere tædet. Neutram ex hisce nos inquirimus.

Th. IV. Hinc præter hæc significata *Nob. ac Excell. Dn. Conringius Libr. de Prud. Civili elegantissimo c. 13. p. m. 266.* ubi disputat *an rectè nonnulli dixerint politicum Virum omnem oportere quoque esse VIRUM BONUM*, dicit in vocabulo *BONUS VIR* nonnihil est *ambiguitatis. Aliis enim audit demum*

VIR BONUS & Sapiens, qualem vix repperit unum

Millibus è multis hominum consultus Apollo, ut canit Auson. vel, is cujus nomen innumerabilibus officiis contineri affirmat Cicero l. 3. de Off. Aliis etiam VIR BONUS est, qui malus non est, quamvis nevis baud careat aut vitiis quoq; modicis, quâ ratione optimus est qui minimis urgetur.

Th. V. An verò ille, quem posteriori loco posuit *Nob. Conring.* reverâ sit *VIR BONUS*, nos equidem hac vice non disputabimus, quin etiam, an illi rectum sentiant, qui talismodi *VIROS MEDIIS* sive *MIXTIS* vel *AMBIGUIS*, ut vocant, annumerant, suo relinquimus loco. Prima impræsentiarum significatio nostræ est tractationis.

Th. VI. Et hoc sensu *CL. Franciscus Piccol. Senensis in Phil. Civil. Grad. X. c. 3. p. m. 755.* dicit: *Formatur & constituitur VIR probus (BONUS) per virtutem moralem universam, quæ virtus perfecta dicitur & c. 2. p. 754. fere iisdem verbis rem proponit, dicit enim: VIR probus (BONUS) virtute formatur, quâ rectè suas animi affectiones componit & intus ac erga se congruenter afficitur.* Hæc *Piccolomineus*, quæ quidem colligi possunt ex *admirando Ethicorum Nicom. Opere Summi Aristotelis & quidem ex Lib. I. II. V. & ultimo. Piccartus in c. 4. l. 3. Polit. Aristot. dicit, virtus VIRIBONNI est καλοκαγαθία, complexus virtutum moralium, sic ut omnibus sit præditus.*

Th-

Th. VII. Facile cum *CL. Piccol.* consentirem in hoc, quò VIRUM BONUM constituit, modo virtutis intellectualis quoque mentionem fecisset, si non omnis, saltem alicujus. Hoc Ipsi enim non negaverim, quod potius per virtutes morales; quàm intellectuales VIR BONUS constituatur, propterea autem virtutem intellectualem non debebat omittere. Et quod hæc non erat omittenda, tum ex ipsius *Piccol.* placitis, tum etiam ex *πραγματεία Aristotelica* facili poterit ostendi labore.

Th. IIX. Ex *Piccolomineo* quidem, qui concedit *c. C. 3. p. 755.* quod prudentia sit Dux VIRI probi i. e. BONI. Ibid. dicit, *Homo non valet esse probus, nisi sit prudens & c. 5. p. 759.* per prudentiam virtus utriusque h. e. *VIRI BONI & CIVIS BONI* constituitur &c. Ast vero Ipse *Grad. 5. c. 1.* prudentiam inter virtutes intellectuales refert. Si ergò per prudentiam virtus VIRI BONI constituitur, si itidem VIR BONUS talis non potest esse, nisi sit prudens, si prudentia est Dux VIRI BONI, sequitur omninò, quod, ubi de constitutione VIRI BONI agitur, mentio quoque debuisset fieri virtutis intellectualis. Prius est verum juxta *Piccol. E.* Posteriorius. Consequentia est in aprico.

Th. IX. *Aristotelem* quod spectat, istud ostendisse in proclivi etiam est; Non solùm enim *L. 6. Eth. Nic. c. 12. t. 16.* dicit: *ἐπι τὸ ἔργον ἀποτελεῖται καὶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἠθικὴν ἀρετὴν. ἢ μὴ γὰρ ἀρετὴ τὸν σκόπον ποιεῖ ὀρθόν, ἢ δὲ φρόνησις τὰ πρὸς ἔργον.* h. e. ex prudentiâ & eâ virtute, quæ ad mores pertinet opus virtutis absolvitur. Virtus enim scopum propositum rectum efficit, prudentia v. ea, quæ ad scopum ducunt. Confer. *l. 2. Eud. c. 11. l. 7. Pol. c. 1. & 15. & 1. Rhet. 7.* verùm etiam *c. 13.* totus in eo est, ut probet prudentiæ & καλοκαγαθίας individuum esse nexum, *t. 29.* inter alia ita loquitur καὶ αἷς δὲ (i. e. ἀρεταῖς) ἀπλῶς λέγεται ἀγαθὸς, ὅτι ἐνδέχεται, ἀμα γὰρ τῇ φρονησει μιᾷ ἔσῃ πᾶσαι ὑπάρξεσι. In iis autem, ex quibus absolute VIR BONUS nominatur, non idem, unâ enim cum prudentia, quæ una est, ceteræ omnes præsto aderunt. vide plura *c. 5. & seqq.* Consule hic quæso *Comment. Acciaoli.* Ut ita secundum *Arist.* Prudentia rectè dici possit vinculum virtutum moralium, sine quâ, ut *Cic. l. 2. Tuscul. qu.* loquitur, ne intelligi quidem, multo minus haberi virtus ulla potest. (Vide *Phil. Altdorphan. Diss. 30. de Republ. §. 50. Excell. Dn. Piccarti*) Ast verò etiam

etiam ab *Arist.* prudentia pro virtute intellectuali habetur, ut videri potest *c. 3. L. VI. Eth. Nic.* Accedit, obiter hoc quidem moneo, quod *Arist. Operis sui Ethici c. ult.* disputet an præcepta hæcenus tradita ad VIRUM BONUM exstruendum sufficiant, at verò etiam de virtutibus intellectualibus integro *L. 6. Ethic.* egit, & sic absque ullo dubio de hisce quoque debet intelligi.

Th. X. Modo illa prudentia sit verè talis & experta artis illius, quâ quidvis simulatur & dissimulatur, quâve alii callidè circumveniuntur. Vide *B. Horn, Phil. Mor. L. 4. c. 1. n. 4.* ab hac enim abhorret VIR BONUS eamque *ὁμῶς αἰδοῦ πύλησιν* effugit. Quod autem *Illustris Lipsius L. 4. Civ. Doctr. c. 13. n. 16.* putat prudentiam non desinere esse prudentiam, si guttula in ea fraudis, semper intelligo ut modice & ad bonum finem, illud valde periculosum mihi videtur, ob humanæ indolis ad vitia proclivitatem.

Th. XI. Si juxta aliorum quoque Autorum sententias judicari res debeat, tantùm abest ut prudentia, tanquam virtus intellectualis, à VIRI BONI constitutione removeri debeat, ut etiam ipsum intimè perficiat. *Plato enim l. 3. de LL.* eam *ἡγεμόνα συμπάσης δεξιῆς*, ducem omnis virtutis: *Pythagoræi* eam matrem & oculum omnium virtutum appellant; quia hæc in omnibus actionibus rationem & mediocritatem ostendat. Vide *c. 5. L. VI. Eth. Nic.* Imò nonnulli eò progressi fuerunt, inter quos refero *Acciaol. in Comm. l. 1. Eth. p. 58.* & *Magirum in c. l. p. 65.* qui putant. *Aristot.* in definitione Summi Boni (hæc autem habetur *l. 1. Eth. c. 7. τὸ ἀνθρώπινον ἀγαθὸν ψυχῆς ἐνέργεια γίνεται κατὰ δεξιῆν. εἰ δὲ πλείους αἱ δεξιῶν καὶ τὴν δεξιῆν καὶ τελειοτάτην, ἐπὶ δὲ ἐν βίῳ τελείῳ.* *Hominis bonum est actio animi, virtute directâ. ac si plures virtutes sunt, virtute optima ac perfectissimâ & præterea invitâ perfectâ*) per virtutem perfectissimam intelligere prudentiam, qui tamen eruditè à *Piccol. grad. 9. Phil. Civ. c. 28. p. 694.* refelluntur. Sed hæc ἐν παρόδῳ.

XII. Ex quibus liquidò constare autumo virtutem intellectualem penitus non posse excludi à VIRI BONI constitutione.

XIII. Per virtutem moralem intelligimus illam ipsam, quam *Noster Philosophus II. Eth. Nicom. VI. t. 26.* definit, quod sit *ἐξ ἑστῆς προαιρέτη ἐν μεσότητι ἕσται τῆ πρὸς ἑμᾶς, ἀρισμύνη λόγῳ, καὶ ὅς αἰ*

ὅς αὖ Φρόνιμος ὁρῶσι. Est habitus eligendi iudicio præditus, in mediocritate positus nos attingente, rationeque sic definita, ut prudens præscripserit. Sicuti & intellectualis, quæ etiam virtus est, ἐπαινεύεται καὶ σοφὸν καὶ τὴν ἔξιν, τῶν ἔξεων ἢ ἡσυχίας ἐπαινεύεται δὲ λέγομεν, Sipientem etiam laudamus ob animi habitum, & habitus laudabiles virtutes appellamus, I. Eth. ult. t. 34. 35. à Noſtro Philoſopho VI. Eth. dicitur eſſe habitus mentis, ὃ ἀληθεύει ἢ ψυχὴ τῷ κατὰ Φάναι ἢ ἀποφάναι. h. e. quo ipſa mens affirmando aut negando verum enuntiat.

XIV. Perfectam porro dicit Piccol. c. l. istam virtutem moralem universam, & jure quidem. Cum enim Aristot. V. Eth. c. 1. t. 33. justitiam universalem δρεῖν πλείων appellet, jam vero justitia universalis cum universa virtute sit ἡ αὐτή. τὸ ἴσον δὲ τὸ αὐτὸ. esse autem non sit idem, non potest non hæc quoque appellatio universæ tribui virtuti, cum per eam VIR BONUS sit πλείως ἀγαθὸς, perfectam nanciscatur bonitatem Libr. 1. M. M. c. 34. Illi, nempe Aristoteli, inquit B. Horn. L. 3. Phil. Civ. c. 11. n. 4. novum non est virtutum omnium complexum, b. e. virtutem universam, dicere virtutem consummatissimam, quæ formula apud Græcos potissimum est usitam. Huc refer elegantem locum L. 2. Eth. Nic. c. 6. t. 2. ῥητέον δὲ ὅτι πᾶσα δρετὴ αὐτὸ τὸ εὖ ἔχον ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτὸ εὖ ἀποδίδωσιν. Conſitendum est virtutem omnem, in quo ipſa est, eum probe affectum reddere officiumque ejus ac munus probe exequi. & t. 5. εἶδη τὸ ὅτι πᾶντων ἔτιως ἔχειν ἢ ἀνθρώπων δρετὴ εἶναι αὐτὸ ἔξιν, ἀφ' ἧς ἀγαθὸς ἀνθρώπος γίνεται, καὶ ἀφ' ἧς εὖ τὸ ἑαυτῶν ἔργον ἀποδώσιν: Quod si ita est in omnibus, certè hominis virtus erit habitus, quo & VIR BONUS efficitur & officio suo probe fungitur.

XV. Dixi §. 14. justitiam universam & virtutem universam esse eandem, τὸ εἶναι τὰ αὐτὰ, sed diversum. h. e. distinguere τῷ λόγῳ, vel ratione, quam distinctionis rationem pulchrè ipse exposuit Aristoteles c. l. Idem modus loquendi occurrit quoque VI. Eth. 8. t. 1. ἐστὶ δὲ καὶ ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ Φρόνησις ἡ αὐτὴ μὲν ἔξιν, τὸ μὲν εἶναι δὲ τὸ αὐτὸ αὐταῖς; Vid. Incomparabilem Doctorem Academiæ Julię, B. Horn. L. 3. c. 11. n. 3. & L. 4. c. 1. Philoſoph. Civ. Ut ita in crassum errorem impegerit Timplerus in Phil. Pr. c. x. Qu. 4. qui Summo Philoſopho contradictionis notam imponere conatus fuit, dum virtutes easdem esse cum justit. univerſali

fali & tamen τῶ εἶναι differre contradictionem implicare sibi per-
suasit, non etiam Viris cordatis.

XVI. Ille itaque demum VIR BONUS erit, qui omnes suas
actiones, juxta virtutum præcepta, quibus se modeste imbui ad-
milit, ad honestatem unicè componit, atque secundum illam vi-
tam transigit; vel ut *Maximè Rev. Dn. Cell. Libr. I. Pol. c. 5. §. 14.*
qui res honestas agere eligit honestatis gratia, ita ut idem VIR BO-
NUS omni loco, omni tempore eodem se habeat modo & sit
πυρράγωνος aut ἀμετάπηλος, quadratus & immobilis. εἰ δὲ γὰρ
δὴ πῶς τῆς ἀρετῆς ἰκανὸν πὲ εἰδέναι, ἀλλ' ἔχειν καὶ χεῖρας περρατίον,
ἢ εἰ πῶς ἄλλως ἀγαθοὶ γινώμεθα, inquit *Philos. X. Eth. Nic. 9.*
t. 3. non satis est de virtute eam cognovisse, d. ut eam habeamus, u-
tamurque est enitendum, vel si quo alio modo BONI VIRI efficiamur,
&c. quod quoque *l. 2. Eth. c. 2. & 4.* proponit. Et sic tandem
illi evadunt, quos Philosophus toties ΚΑΛΟΚΑΓΑΘΟΥΣ ap-
pellat.

XVII. Sed τῆτο γδ ἔργον χαλεπὸν juxta *Philosophum No-*
strum. Hinc ipsum κτ' πῶδα sequemur ostensuri quo modo ex pro-
fundissimâ vitiorum abyſſo ad summum VIRI BONI fastigium ali-
quis possit elevari.

XVIII. Et quidem difficultatem istam parit difficultas ac-
quirendi virtutes. Si enim naturâ istæ nobis inessent, feliciter
atque velocius ad felicitatem istam humanam, quam Summum
bonum vulgò vocamus, de quo *Phil. l. 1. & X. Eth.* pertingere
atque VIRI BONI naturam liceret induere. Quia verò à natura
neglecti sumus sine istis habitibus geniti, de quo vide *Arist. l. 2.*
Eth. Nic. c. 1. δῆλον, inquit, ὅτι εἰδὲ μία τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν φύσει ἡμῶν
γίνεται perspicuum est nullam moralium virtutum nobis naturâ in-
generari. & infra *t. 16. εἰ γδ μὴ ἔτιως εἶχεν, εἰδὲν ἂν εἶδει & διδάξαν-*
τος, ἀλλὰ πάντες ἀνέγοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοὶ. Quodni ita se habe-
ret, doctore nihil opus esset, verum omnes boni aut mali nasceren-
tur) utique non sine sudore istas parari constat cuilibet. Ut ita
pul crè Poëtarum vetustissimus, Hesiodus. Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδεῶν
τα θεοὶ προπαίριθεν ἔθικαν ἀθάνατοι. Somniant itaque qui *Sum-*
mo Philosopho ex hujus loci inadvertentiâ hanc obtrudunt sen-
tentiam, quasi ab ortu statim nobis connascentur Virtutes, cum
καδ-

καὶ δὲ ἀναμιν iste contrarium ostendere unicè conetur. Vide au-
 reum Tr. Philosophi Consummatissimi atque in orbe erudito Celeber-
 rimi DN. JOHANNIS ZEISOLDI, Evergetæ mei Summi atque
 Præceptoris Optumi, de Notitiis Naturalibus. Quod autem in
 constantiæ arguunt Philosophum Sapientissimum atque ex c. 13.
 l. VI. Eth. Nic. afferunt ἀρετὰς Φυσικὰς, putant se reperisse, non
 quod pueri in faba, & hi, quid sint Aristoteli Φυσικὰ ἀρετὰ, non
 intelligunt, de quo penitus ipsum inspiciant atque doctissimos
 Commentarios evolvant, ut sibi ipsis possint consulere. Addant
 quoque B. Horn. Phil. Mor. L. 3. c. 1.

XIX. Sed ad Nostrum accedamus. Ita iste L. X. Eth. c. ult. t. 12.
 Γίνεσθαι δὲ ἀγαθὸς οἰοῦνται οἱ μὲν φύσει, οἱ ἧ ἔθελ, οἱ ἧ διδασχῆ. Quæ ver-
 ba Acciaolus ita p. 898: effert: *Homines fiunt BONI communi sen-
 tentia aut naturâ, aut doctrinâ aut consuetudine. Sed non propriè
 naturâ, nec statim etiam doctrinâ. Ergò consuetudine. L. VII. Pol. c. 13.*
 illud ipsum quoque, paucis mutatis, repetit: ἀλλὰ μὲν ἀγαθοὶ
 καὶ ἀσθενοὶ γίνονται διὰ τριῶν, τὰ τρία δὲ ταῦτα εἰσι, φύσις, ἔ-
 θος, λόγος. *Fiunt autem BONI probique tribus rebus, natura, mo-
 ribus, ratione. & c. 15. l. 7. polit.* eadem quoque proponit. Et
 profecto hæc omnia ad BONI VIRI constitutionem ita concu-
 rant necesse est, (hæc δὲ πρὸς ἀλληλα συμφωνίαν τὴν ἀρίστην
 συμφωνεῖν, inquit Aristot.) ut si alterum etiam desit, BONI VIRI
 nomen vix aliquis dignè possit impetrare.

XX. Quid autem ista, φύσις, διδασχῆ, ἔθος & λόγος im-
 portent, ob pagellarum angustiam explicari non potest. Vide-
 atur Ipse Philosophus, qui in subsequentibus curatè, more suo,
 ista illustrat.

XXI. ΦΥΣΙΝ, quæ ἑστὶν ἐφ' ἡμῖν ὑπάρχει, ἀλλὰ διὰ πινὸς
 θείας αἰτίας. X. Eth. Nic. 9. t. 15. Græci aliàs εὐφύιας appelli-
 tant, Latini *bonam indolem atque ad virtutes proclivem*, de quâ ele-
 ganter agit Nobil. Dn. Conring. L. de Pr. Civ. c. 13. p. m. 521. quæ
 indoles est quasi fundamentum atque basis; Cum verò ista non
 sufficiat, accedat necesse est ΔΙΔΑΣΧΗ, perquam non tantum intel-
 ligimus *doctrinam*, vel, si mavis, *docilitatem*, quâ quis virtutes
 sibi curat instillandas, atque maximè Φιλομάθειαν, *cupidum vir-
 tutes discendi amorem*, Vide Conring. c. l. p. 253. Sed etiam educatio-

B

nem

nem, δέη, inquit Phil. X. Eth. 9. t. 15. περιειργάζει τοῖς ἔθεσιν τὴν ψυχὴν πρὸς τὸ καλῶς χαίρειν καὶ μισεῖν. opus est ut antea excultus sit moribus animus ad rectè gaudendum & odio prosequendum. & t. 19. δεῖ δὴ τὸ ἦθος περιπαρῆχειν πῶς οἰκείου τῆς ἀρετῆς, εὐργον τὸ καλὸν καὶ δυσχερᾶνον τὸ αἰσχρὸν, oportet mores prius virtuti esse accommodatos, ut & honestatem diligant & abhorreant turpitudinem. Quò quoque refer, quæ habentur L. 2. Eth. c. 3. t. 6. διὸ δεῖ ἡχθᾶσθαι πρὸς ἄγους ἐκ νέων, ὡς ὁ Πλάτων Φησὶν, ὡς τὸ χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι οἷς δεῖ, ἢ γὰρ ὀρθὴ παιδεία αὐτῆ ἐστίν. Itaque Platonis sententia institutos esse quodammodo oportet jam inde à pueris, ut iis latemur doleamusque quibus oportet, hæc enim recta est educatio. ἔγδ ἐστὶν ἀγαθὸς, ὁ μὴ χαίρων τῆς καλαῆς πράξεσι, inquit Phil. I. Eth. Qua de educatione Vide Phil. l. 1. Eth. & CL. Arnif. Doctr. Pol. c. 18. p. 172. Sed cum virtus non sit θεωρίας ἕνεκα, ὡς περ ἄλλα, ceu monet Arist. 2. Eth. 2. t. 1. (οὐ γὰρ ἰν' εἰδῶμεν, τί ὄσιν ἢ δρετὴ, σκεπτόμεθα, ἀλλ' ἰν' ἀγαθοῖ γνωόμεθα. ἐπεὶ οὐδὲν ἂν ἦν ὀφελος αὐτῆς) demum ΕΘΟΣ sive consuetudo hæc duo perficit atque in VIRO BONO utramque facit paginam, quò pertinet Φιλοπονία, vel laboris tolerantia, ut in bonis actionibus exercendis nuquam defatigetur. ΛΟΓΟΣ demum vel RATIO maxime etiam requiritur, ut sc. RATIONI ad recta præeunti vel monitis bonorum virorum obtemperet. Notanda sunt verba Doctissimi Paraphrasta, Danielis Heinsii in c. 13. l. 7. Pol. p. 772. Quare inter est ad probitatem hominis atque honestatem, ut in eo tria quidem hæc consentiant, penes rationem tamen moderamen maneat ac regimen. Adducti enim ratione homines multa contra mores & naturam faciunt, si melius contrarium existiment. Exempli loco esse poterunt Phædo, Polemon & Themistocles, de quibus consulantur ipsorum Historiæ.

XXII. Aut si brevius ex Nostro Philosopho eloqui rem liceat, qui BONI VIRI nomine velit cohonestari atque ejusdem naturam induere, non debet esse πρὸς τὴν ἀρετὴν πεπηρωμένος I. Eth. c. 9. t. 7. h. e. ad virtutem mutilatus. h. e. non debet esse fatuus, qui non possit intelligere ea, quæ sunt honesta & recta ac propterea ad honestatem non possit contendere, quam tamen VIR BONUS unicè sectatur. Neque debet esse μαλακός, ut alicubi Noster loquitur, h. e. mollis, qui laboribus frangatur.

XXIII.

XXIII. Atque ita quidem comparatum esse oportet illum, qui VIR BONUS audire cupiat. Sed ulterius est progrediendum juxta ductum quidem *Nostrī Doctoris*, quomodo VIR BONUS virtutes, per quas quippe constituitur, & possit & debeat comparare.

XXIV. Sed juxta Aristot. 2. Eth. 9. Ἐπισημως χαλεπὸν, ob rationes ibi adductas præprimis quod virtus sit μεσότης δύο κακιῶν, τῆς μὲν κατ' ὑπερβολὴν, τῆς δεκατ' ἔλλειψιν. t. 1. At verò ἐκάστω γδ τὸ μέσον λαβεῖν ἔργον t. 3. *difficile est reperire in omni remedium*. quapropter καὶ ἔργον ἔστι σωδαῖον εἶναι. *difficile est virtute excellere atque adeo esse VIRUM BONUM*.

XXV. Ante omnia autem, ut colligi potest ex L. II. Eth. c. 9. *FUTURUS VIR BONUS totis in id incumbat viribus, ut omnes actiones juxta rectam rationem instituat*, (τὸ μὲν οὖν κατ' ὀρθὸν λέγουσιν περὶ αἰσθητικῶν, inquit 2. Eth. Nic. 2. t. 3. *Recte rationi convenienter agere primum*. Ex rectā ratione autem agere est, ὅταν τὸ ἄλογον μὲν τῆς ψυχῆς μὴ κωλύει τὸ λογικὸν ἐνεργεῖν τὴν αὐτῆς ἐνεργεῖαν. τὸ δὲ γδ ἢ περὶ αἰσθητικῶν ἐστὶ κατ' ὀρθὸν λόγον, inquit Arist. 2. M. c. 10. *cum anima pars irrationalis non prohibuerit rationalem suam exercere actionem*.) neque ut illud agat, quod videtur aut maximè ipsi libet, sed quod expensis omnibus circumstantiis quàm rectissimè deprehenditur, ὅπερ δὲ ἐστὶ τὸ ἄριστον, καὶ ἀνίον, καὶ ἐπαινετὸν, καὶ καλὸν. t. 4. id est *bonum & rarum & laudabile & honestum*.

XXVI. Hasce autem circumstantias edocebit μεσότης οὖσα πρὸς ἡμᾶς, ὡρισμένη λόγῳ, καὶ ὅς αὖ Φρόνιμος ὀρίσει. 2. Eth. 6. t. 26. *mediocritas quoad nos & RATIONE definita, vel prout vir prudens determinaverit*.

XXVII. Ut ergo istius μέσου σοχάζεσθαι, hoc est, istam mediocritatem investigare & exquirere possit, πρῶτον μὲν ἀποχωρεῖν δεῖ τῷ μᾶλλον ἐναντίῳ t. 5. *primum ab eo debet, quod medio maximè est contrarium, discedere*. Illustrat hoc Aristot. exemplo *Circes apud Hom. l. 12. Οδυσσ. Ulyssen*, cui inter duos periculosos scopulos, Scyllam & Charybdim navigandum erat, adhortantis ut magis navim deflectat à Charybdi, tanquam scopulo magis periculoso. τῶν γδ ἀκρωτων, eodem textu γ. τὸ μὲν ἔστιν ἀμαρτωλώ-

περὶ τὸ δεῦρον. *Extremorum enim alterum gravius est peccatum, levius alterum.* Hinc semper ab eo, quod magis adversatur medio, longissimè est recedendum, atque ad illud, quod minus adversatur, deflectendum. Ἐπεὶ οὖν, τ. 6. Ἐ μέσῃ τυχεῖν ἀκέρως χαλεπὸν, καὶ τὸν δὲ πρὸν, Φασὶ, πλεῖν, τὰ ἐλάχιστα λιπέον τῶν κακῶν. *Quoniam autem modum apprimè tenere est difficillimum, secundo, ut ajunt, cursu minima mala sumenda sunt.* Ubi tamen eximia opus est prudentia, ne ab altero extremo abeuntes, alteri extremo immergamur, ne nobis illud, quod in proverbio est, obtrudatur :

Incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim,
quod latè prosequitur Erasmi Adag. Chil. I. cent. 5. ad. 4. aut quod imperitis & incautis hominibus quoque interdum solet accidere:

Dum vitant stulti vitia in contraria currunt.

XXIIX. Quia autem in unoquoque homine est ad vitia proclivitas (quæ an naturalis dici possit, negante *Incomparabili Slevogtio Diss. Pr. de Vitio Mor.* affirmante verò *B. Horn. in Phil. Mor. L. 3. c. 3. n. 2. & 3.* alibi diximus) hæc enim utique est in nobis, (ut inde quoque eveniat καὶ τὴν ἀρετὴν ὁμοίως δὲ καὶ τὴν κακίαν ἐφ' ἡμῖν εἶναι, *Arist. 3. Eth. 5. t. 3. & 37.*) VIRO BONO evasuro δὲ σκοπεῖν πρὸς ἃ αὐτὸς Διατάφορος, ἄλλοι γὰρ πρὸς ἄλλα πεφύκαρχ. *Videndum ad quæ vitia quisque sit proclivior. Alii enim ad alia sumus procliviores t. 7.* Si itaque aliquis se excutiet atque ad quædam vitia se propensum esse animadvertet, sequatur *Prudentissimi Nostri Magistri* consilium. sc. εἰς ἐναντίον δὲ ἀφέλκειν, πολὺ γὰρ ἀπαγαγόντες ἔμαρτάνειν εἰς τὸ μέσον ἤξουμ. *in contrariam partem debet se deducere, longè enim deducti à delinquendo veniemus ad mediocritatem.* E. g. si quis in se animadvertet semina quædam, quæ ad avaritiam ipsum propensum reddunt, totis viribus ad ejus contrarium, nempe prodigalitatem contendat, & sic paulatim liberalis esse incipiet. Non autem longiùs arcendum, unde sciamus, ad quænam vitia sumus Διατάφορος: τοῦτο δὲ εἶσαι γάρμον ἐκ τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς λύπης γενομένης περὶ ἡμᾶς. *Ex ea voluptate & aegritudine, quæ nobis accidit, illud intelligemus.* E quibus enim vitiis majorem sentimus voluptatem, & ubi majorem percipimus dolorem, si vitiis indulgendi

gendi desit occasio, ad ea magis inclinamus. E. g. si quis delectatur luxuria, & si dolet, cum ipsi luxuriandi occasio præscinditur, signum est, quod ad intemperantiam sit pronus, hinc ab intemperantia longius debet abire & ad ἀνασθησίων se vertere, (quamvis ratisimè talismodi inveniantur, ita ut etiam *Arist. 3. Eth. II. t. 22.* propterea dicat talem vacare nomine) ut se in oppositum trahendo melius medium inveniat: id quod *Arist.* exponit simili eorum, qui ligna curva dirigere volunt, ut ea in partem contrariam flectant. t. 8.

XXIX. Non possum à me impetrare, ut omittam h. l. objectionem doctissimam, *ipsissimis autem Optimi Aristot Commentatoris, Acciaoli verbis in b. l. p. 178.* adscribam. Dubitatur, inquit, quia hoc documentum quoquo modo videtur superiori contrarium. Nam per primam regulam debemus recedere ab avaritia, quæ est magis contraria medio, i. e. liberalitati, quàm prodigalitas, & tamen si quis esset magis inclinatus ad prodigalitatem, per secundam regulam magis deberet recedere à prodigalitate. Hæc ergo videntur esse opposita. Dicendum, quod ut plurimum evenire videtur, ut homines secundum appetitum sensitivum ferantur ad id quod est magis oppositum virtuti & medio. Philosophus autem antea dixit quod hæc doctrina non oritur ex principiis necessariis; sed ex iis, quæ ut plurimum fiunt & oportet accommodare præcepta subjectæ materiæ, quod si fieri possit quandoque, ut aliquis magis inclinetur ad extremum minus oppositum medio, hoc rarò eveniet: & tamen si quando eveniet, secunda regula videtur servanda ad inveniendum medium. Philosophus igitur sibi non contradicit, secundum ea, quæ ut plurimum fieri solent. Hucusque Acciaolus.

XXX. Notanter dicit *Acciaolus: hanc doctrinam non oriri ex principiis necessariis, sed ex iis quæ ut plurimum fiunt.* Vide *Acciaolum supra in c. 3. l. 1. Eth. p. 14.* Digna sunt verba Philosophi, quæ adscribantur. T. 1. & 2. dicit: λέγοιτο δὲ ἂν ἰκανῶς εἰ κ' ἡ τὴν ὑποκειμένην ὕλην Διγγραφήσει. τὸ γὰρ ἀκρίβεις οὐχ ὁμοίως ἐν ἅπασιν τοῖς λόγοις ἐπιζητέον (vide c. 7. t. 51. ubi hæc repetit dicens: τὴν ἀκρίβειαν μὴ ὁμοίως ἐν ἅπασιν ἐπιζητέειν) ac satis habebit oratio, si pro re proposita explanabitur. Non enim in omnibus orationibus subtilitas requirenda est. t. 3. τὰ δε καλὰ κ' τὰ δίκαια. πρὸς ὧν ἡ πολι-

τική σκοπεῖται, τοσούτην ἔχει διαφορὰν καὶ πλάνην, ὥστε δοκεῖν νόμῳ μόνον εἶναι, φύσει δὲ μὴ. *ut in rebus honestis ac justis, in quibus versatur civilis scientia, tanta inest discrepantia, tantus error, ut lege solum, non natura constituta videantur.* τ. 5. ἀγαπητέν οὖν ᾧ τοιούτων καὶ ἐκ τοιούτων λέγοντας παχυλῶς καὶ τυπώτῳ ληθές ἐνδεικνύσθαι, καὶ ᾧ τῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἐκ τοιούτων λέγοντας, τοιαῦτα καὶ συμπεράνεσθαι. &c. *Ergo satis erit eos, qui de his rebus & ex his verba faciunt pingui Minervâ & rudiùs, quid verum sit demonstrare, & qui de rebus, quæ plerumque eveniunt ex hisce differunt, tales efficere conclusiones.* Addet. 5. c. 2. L. 2. *Eth. Nic. 1. M. M. c. 1. & 1. Eud. c. 6.* Ex quibus omnibus abunde intelligetur in doctrinâ de moribus non esse spectandam argumentorum subtilitatem & necessitatem. Hinc etiam B. Corn. Martini in *Disputationibus suis Ethicis à nobis non ita pridem editis, Disp. 2. §. 8.* Ne autem quispiam demonstrativam scientiam ibi somniet. Videatur quoque *Thesis I. huic disputationi à nobis adjecta. & B. Horn. Disp. I. Eth. ex Arist. Libr. Eth. de prompta §. 4.* demonstrationibus hîc, qualibus inscientiis, locus non est, cum ἀκρίβειαν querere in iis, quæ ipsam suâ naturâ respuant, non tantum non opere pretium, sed quoque ineptum sit. Adde *Ejusdem Phil. Mor. L. 4. c. 2. t. 4.*

XXXI. Sed in viam. Hoc facilius non solum observare, verum etiam perficere poterit ille, qui in BONUM VIRUM est evasurus, si in omni, quod suscipit, negotio evitet voluptatē: ἐν παντί ἡ μάλιστα Φυλακίον τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ἡδονικὸν τ. 9. neque hoc quidem absque prægnanti ratione: οὐ γὰρ ἀδίκαστοι κέρνομεν αὐτῶ. τ. 10. *de hac enim non venimus incorrupti ad judicandum.* Ita enim cum voluptate est comparatum ut ne quidem nobis sentientibus illa obstrepat ac à primis annis in sensum & animos nostros irrepat, nobis deinde imponat, animos nostros à virtute detorqueat & ab honestis actionibus absterreat, dicente *Cic. 1. 2. Off.* Huc refer, quæ *Aristot. 2. Eth. 3. t. 17.* ἐπὶ δὲ ἐκ νηπίσιν πᾶσιν ἡμῶν σωτέρεσθαι, διὸ καὶ χαλεπὸν ἀποτρέψασθαι τοῦτο τὸ πάθος ἐγχεχρωσμένον τῷ βίῳ. *Præterea quoniam jam inde à parvulo nobiscum educata est, sc. voluptas, difficile factu est hanc animi affectionem eluere omnino, quâ vita imbuta est.* Quapropter ita voluptatem caveamus tanquam acrius

acriùs venenum immittat atque scorpìi araneæ, juxta prudentissimi *Nostri Doctòris* monitum, quod egregio simili Seniorum Trojanorum illustrat & Priami, quod Helenam, quamvis formæ laudatissimæ virginem, Græcis remittat potiùs, quàm ut propter illam in tantum discrimen proprium conjiceret regnum. t. II. Huc etiam pertinet, quod prudentissimè monet *Noster Doctòr VI. Eth. V. t. 15. & 16.* τῷ δὲ διεφθαρμένῳ, εἰ ἠδονὴν ἢ λύπην, ὡς οὐ φανεῖται ἡ ἀρχὴ. οὐδὲ δεῖ τῆσ' αἰρέσεσ' πάντα καὶ πράττειν. ἐστὶ γὰρ ἡ κακία φθαρτικὴ τῆς δόξης. οὕτω γὰρ αὐτὴν ἀποπειπόμηνον ἠήθον ἀμαρτησόμεθα t. 12.

XXXII. Monitis hisce si patientem præbuerit aurem iste, cui VIRI BONI perfectio curæ est & cordi facile ad auream mediocritatem pertinet, quæ ipsum edocebit, quomodo omnes actiones, veluti in §. 25. diximus, juxta rectam rationem possit instituire, quod etiam arbitratur *Noster Doctòr: τὰυτ' οὐν ποιῶντες, ὡς ἐν κεφαλῇ εἰπεῖν, μάλιστα δυνησόμεθα τοῦ μέσθ τυγχάνειν. t. 13.* quod repetit elegantissimis verbis, quibus *caput hoc IX.* concludit. τὸ μὲν ἄρα τοσούτον δηλοῖ &c.

XXXIII, Constitutò itaque à *Præceptore Nostro Prudentissimo*, quomodo mediocritas illa, à VIRO BONO FUTURO in actionibus suis observanda possit inveniri, nihil restare ipsi videtur, quam quod in honestis actionibus frequenter se exercent atque adeò VIRI BONI habitum sibi comparet. Quemadmodum enim omnes habitus crebrioribus inducuntur actibus: ἐκ γὰρ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται 2. *Etb. 1. t. 18.* (quo ipso tamen non negaverim unicum etiam actum habitui comparandò sufficere) οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει, ita etiam se cum virtute habere credendum.

XXXIV. Hinc FUTURUS VIR BONUS ab assuefactione antea non desistat, quàm id, quod agat promptè agat & cum aliquâ animi voluptate se facere sentiat, quod antea agrè & cum difficultate fecerat. Hoc iterum nos docet *Noster Philosophus II. Eth. 3. t. 1.* σημεῖον δὲ δεῖ ποιείεσθ' τῶν ἕξεων, τὴν ὀπιγνινομένην ἠδονὴν ἢ λύπην τοῖς ἔργοις. &c.

XXXV. Placet adjungere hæc duo loca ex jam cit. c. 3. τριῶν γὰρ ὄντων εἰς τὰς αἰρέσεις, καὶ τριῶν ὄντων τῶν εἰς τὰς φεγγὰς

Φυγὰς, καλῆ, συμφέροντος, ἡδέου, καὶ τριῶν τῶν ἐναντιῶν, αἰ-
 χρῆ, ἀσυμφορῆ, λυπηρῆ. πρὸς τὰ πάντα ὁ ἀγαθὸς κα-
 πορθωτικὸς ἐστίν. ὁ δὲ κακὸς, ἀμωρτητικὸς. μάλιστα δὲ πρὸς τὴν
 ἡδονήν. i. e. *quia cum tria sint quæ sequimur, & tria quæ declina-
 mus. honestum, utile, jucundum; & tria quæ superioribus contra-
 ria sunt, turpe, inutile, molestum; cum in iis omnibus VIR BONUS
 se rectè gerit, & IMPROBUS vitiosè, tum vel maximè in voluptate.*
 & t. 24. ὁ μὲν γὰρ εὖ τούτοις χρῶμεθα, ἀγαθὸς ἐσται. ὁ δὲ κακῶς
 κακὸς. *Nam qui his rectè utitur, is VIR BONUS, qui perversè,
 IMPROBUS FUTURUS est.*

XXXVI. Et ita quidem circa virtutem motalem acqui-
 rendam occupatus esse debet FUTURUS VIR BONUS. Supra quo-
 que diximus in Constitutione VIRI BONI mentionem esse facien-
 dam virtutis intellectualis, quæ quomodo ipsi accedat, brevif-
 simis audiemus, præter opinionem enim pagella crescit.

XXXVII. Ita *Noster II. Eth. 1.* Διτῆς δὲ ἀρετῆς οὐσῆς τῆς
 μὲν Διανοητικῆς, τῆς δὲ ἠθικῆς. ἡ μὲν Διανοητικὴ τὸ πλεῖστον ἐκ
 διδασκαλίας ἔχει καὶ τὴν γένεσιν, καὶ τὴν αὐξήσιν, διόπερ ἐμπει-
 ρίας δεῖται καὶ χρόνου. ἡ δὲ ἠθικὴ ἐξ ἔθους πρὸς γίνεταί.

XXXVIII. Ex quibus verbis apparet virtutem intellectu-
 alem *potissimum* doctrinâ comparari; ubi non frustra posuit Phi-
 losophus vocabulum τὸ πλεῖστον, ob rationes, quas ipsius com-
 mentatores assignârunt, *Acciaolus* præprimis eruditissimè hoc
 pertractavit.

XXXIX. Hæc quidem inter reliquas virtutes intellectu-
 ales præprimis applicari debent prudentiæ, quâ VIR BONUS pol-
 leat, ad quam comparandam opus est labore & singulari indu-
 stria. Interim *Critonem in Dial. de Virtutibus*, vel quicumque is
 Autor est, abesse jubemus atque ad imperitum vulgus amanda-
 mus, cui persuadeat *nullam virtutem atque adeò nec prudenti-
 am posse doceri. Sed omne illud aut Naturæ aut DEI donum esse.*
 Neque *Platonem*, idem sentientem audire volumus, contra quem
Noster Philosophus firmiter illud asserbat, quod etiam in cau-
 sâ fuit, cur *I. Ethic 3.* asserat τῆς πολιτικῆς σοφίας εἶναι οἰκείον ἀ-
 κεραιτὴν τὸν νέον. *Si ergo*, inquit. *CL. Thomafius in eleganti sua
 Orat.*

Orat. pro Aristot. quod jure suo usus negans &c. p. m. 95. contin-
 geret ut è scholâ virtutis (sc. Aristotelicâ) plurimi nihilo meliores
 redirent, facile prævidebat adversantium voces, culpam banc à di-
 scipulis rejeçturorum in magistrum, ut qui rem docere suscepisset,
 nullâ disciplinâ parabilem, sed à solâ naturâ divini numinis benefi-
 cio expectandam. Quomodo autem se habeat illud, quod No-
 bil. Dn. Conring. L. de P.C. p. 88. c. 4. dicit prudentiam posse com-
 parari absque omni sermonis usu, etiam à muto, jam nobis non
 licet disquirere.

XL. Filum itaque hoc sit istud Ariadneum, cujus bene-
 ficio ex asperis vitiorum mæandris ad exoptatissimam Virtutum
 BONI VIRI semitam se aliquis poterit deducere; animi motus il-
 licitos in gyrum redigere, appetitum reclamantem suavissimè
 RATIONI, optuma quæque imperanti, subjicere atque ἀληθῶς
 ἀγαθόν, reverâ VIRUM BONUM καὶ ἐμφορεῖα evadere, qui semper
 ἡ μάλιστ' πάντων, πρᾶξι καὶ θεωρήσει τὰ κατὰ δέξιπν, καὶ τὰς τύ-
 χας ἴοισι καὶ ἀλλοῖσι καὶ πάντῃ πάντως ἰμμελῶς, ὄγ' ὡς ἀγαθὸς ἀ-
 ληθῶς καὶ τετραγών, ἀνδρ. ψόγ. 1. Eth. 10. t. 19. h. e. vel ma-
 ximè omnium ea geret & cogitabit, quæ virtuti congruunt & for-
 tunas maximè decorè & undiquaque aptè feret, quippe qui VERE
 BONUS sit, quadratus & absque reprehensione. Qui autem, ὡς
 βέλεται, ζῆ κυκλωπικῶς, L. X. Eth. 9. t. 38. & qui ἰ πεφύκασι
 αἰδοῖ πειθαρχεῖν, ἀλλὰ φόβω, ἰ δὲ ἀποδέχεται τῶν φάυλων διὰ τὸ
 ἀγροῦν, ἀλλὰ διὰ τὰς τιμωρίας ἀγροῦσι ὄντες t. 7. Hi profectò
 sunt ἀνίατοι insanabiles t. 27. & nunquam VIRI BONI evadent,
 quos propterea Nostri Doctoris consilio ὄλως ἐξορίζεω decet.

XLI. Hæc fermè sunt, quæ de BONO VIRO hac vice no-
 stræ nobis obtulerunt meditationes. Non solùm pluria, quæ-
 nam BONI VIRI sint consequentia, dicenda forent, verum et-
 iam in quædam his maxime affinia inquirendum I. An eadem sit
 VIRI BONI & BONICIVIS virtus, vel, quod eodem recidit, an
 qui VIR BONUS, sit etiam CIVIS BONUS. Quâ in controversiâ
 evolventa nimium operosi fuerunt Autores. Doctor Noster III.
 Pol. integrum C. IV. in ea explicanda consumpsit, in quod vide Piccart.
 p. m. 388. Giphan. p. 307. Adde caput 1. & 2. L. V. Eth. & in hoc Ma-
 gir. p. 433. & Libr. I. Eth. c. 9. Lipsium L. 1. Civ. Doctr. c. 1.

n. 4 CL. *Arnis. in Doctr. Polit. part. 1. c. 1. p. 5. & Libr. 2. Rel. Polit. c. 1. sect. 2. n. 11. & 12. B. Jacob. Mart. Cent. 8. Qu. Illustr. Qu. 9. B. Horn. L. 3. Phil. Mor. c. 11. n. 9. p. 439. & l. 4. c. 3. n. 9. Piccol. Gr. 10. Pb. Civ. c. 2. 3. & 4* Non pigebit ea tantum addere, quæ habentur in *Disp. Excell. Conringii de Civ. & Civit. in genere §. 19.* Nimirum CIVIS BONUS est, qui facultate judicia & magistratus administrandi & suffragia de summa Republ. bene ferendi est instructus. At vero VIR BONUS est, qui munus suum proprium, (secundum quod quilibet bonus vel malus, prout in eo vel præstat, vel deficit, prædicatur) i. e. virtutis actus bene potest exercere. Equidem & possunt hæc in unum idemque subjectum cadere & optimè nobiscum Rebusque Christianorum publicis ageretur, Si ii, qui civium bonorum & verorum laudem præ aliis affectant, ad virtutem etiam & eam, quæ virtutum merces est, gloriam seriò aspirarent. Tenendū id autē contra eos, qui eos demum curandæ & administrandæ rei communi aptos censent, qui ipsam pietatem & morum honestatem insuper, fas & nefas juxta habent, dummodo se hac ratione BONI CIVIS officio præclare functos gloriantur. *Hæc ibi. II. Quomodo se gerere debeat VIR BONUS in bello Civili. Vide Lips. L. 6. Doctr. Civ. c. 6. & Piccol. grad. 10. c. 5.* qui paulo aliter ibi hanc quæstionem proponit. III. *An VIR BONUS debeat esse Φίλαυτος.* Vide *Arist. 9. Eth. 8. IV. Utrum Politici VIRI virtus Moralis eadem sit, quæ VIRIBONI.* Vide *Nob. Dn. Conring. Pr. Civ. p. 267. V. Consiliarium esse debere VIRUM BONUM.* Vide *Nob. atque Consultiss. Dn. Conring. Disp. de Boni Consilarii in Rebul. muneres §. 2. & c.* Sed hæc alio tempore.

XLII. Sistimus proinde calamum, atque, ut piè decet, votò finimus: HANC. MEAM. JENAM. DEUS. AUGREAT. HANC. DEUS. CONSERVET. HANC. DEUS. PROTEGAT. ATQUE. IN. EA. OMNES. QUI. MIHI. BENE. CUPIUNT. INCOLUMES. IN. MULTOS. ANNOS. CLEMENTISSIME. TUEATUR. TANTUM.

Pla.

Placuit Generoso atque Nobilissimo DNO. Re-
spondenti, Amico atque Contubernali meo singu-
lari amore atque honore prosequendo sequentia, sui
ipsius verbis excepta, ad ventilandum

buc proponere

COROLLARIA.

I. Princeps in summo necessitatis gradu, salutem publi-
cam concernente, privatorum bona nolentibus volentibus
auferre sine nota iniustitia aut violatione Juris natura pot-
est: modò post evitatum Reipubl. imminens naufragium
justa fiat refusio. Et hunc ferè in modum Strigelius & alii re-
gium illud jus à Samuele 1. Sam. 8. à. v. 11. usq. ad 19. prescri-
ptum, intellectum voluerunt; sed placet Carpzovio in L. R.
Convenientior L. Sacra interpretandi modus, quo aperte col-
ligere est, per jus illud non privilegium quoddam regium,
sed tyrannidem quandam denotari. Vid. Grotius de J. B. A.
P. l. i. c. 4. Vocabulum enim דָּבָר nihil aliud, quàm con-
suetudinem & morem significat, in quo significatu sumitur
1. Sam. 27. Gen. 40. v. 13. 2. Reg. 17. v. 34.

II. Subdidi contra Regem, quamdiu eorum Rex est, arma
sumere non possunt; quamprimùm autem vel fundamenta-
les leges violando, aut quocunque alio modo nexum inter
se & subditos intercedentem solvit, si non alia via ejus-
dem tyrannis evitari queat, quin possint, nullus dubito.

III. Ea est Principis mandati religio, ut nisi præceptum
naturæ, aut pietas te deterreat, secus facere non liceat.

IV. Privilegia à Principe concessa subditis successor,
nisi eadem denuò confirmaverit, aut ipsa ad certum & de-
terminatum tempus restricta sint, revocare potest.

V. Majestas, qua legibus positivis, quæ talibus, adstricta
est, nihilo minus quam majestas erit.

VI.

VI. Parum in recessu Illustri Politico Bæclero habere videtur illa distinctio inter majestatem realem & personalem.

VI. Non regi regnum, sed regno Rex datur; hinc subditorum potius quam sui ipsius commodum spectare debet.

VII. Religio Rerum publ. fundamentum est, sine qua omnes corruunt.

VIII. Insignis Amnestia in rebus publ. est utilitas: hæc enim oblivionis lege non tantum motus civiles præveniuntur, sed & jam exorti commode sedari possunt.

IX. Princeps ob malam & suspectam Reip. administrationem à subditis statim deponi, aut à gubernaculo removeri non potest, nedum ob administrationis negligentiam.

X. Imperium nostrum adhuc etiam rectè dicitur Romanum. Vid. Carpzov. in L. R.

XI. Satis absurdum eum dixerim, qui Majestatem sine regalibus aut iuribus majestatis vel ad momentum subsistere posse autumet.

XII. Non quodvis bonum cuiusvis Reip. bonum, & sæpè ea, quæ huic Reip. summo commodo fuere, alteram penitus evertisse experimento constat.

XIII. Non semper profuisse id, quod invictis & validissimis rationibus nititur, in republ. elegisse CL. Boxhornius pluribus ostendit.

XIV. Ad obtinendum id, quod nobis debetur, & defendenda, quæ nostra sunt, re alterius, in vito domino de jure Naturæ nos uti posse non ignobiles Politici asserunt.

F I N I S.

01 A 6574

ULB Halle

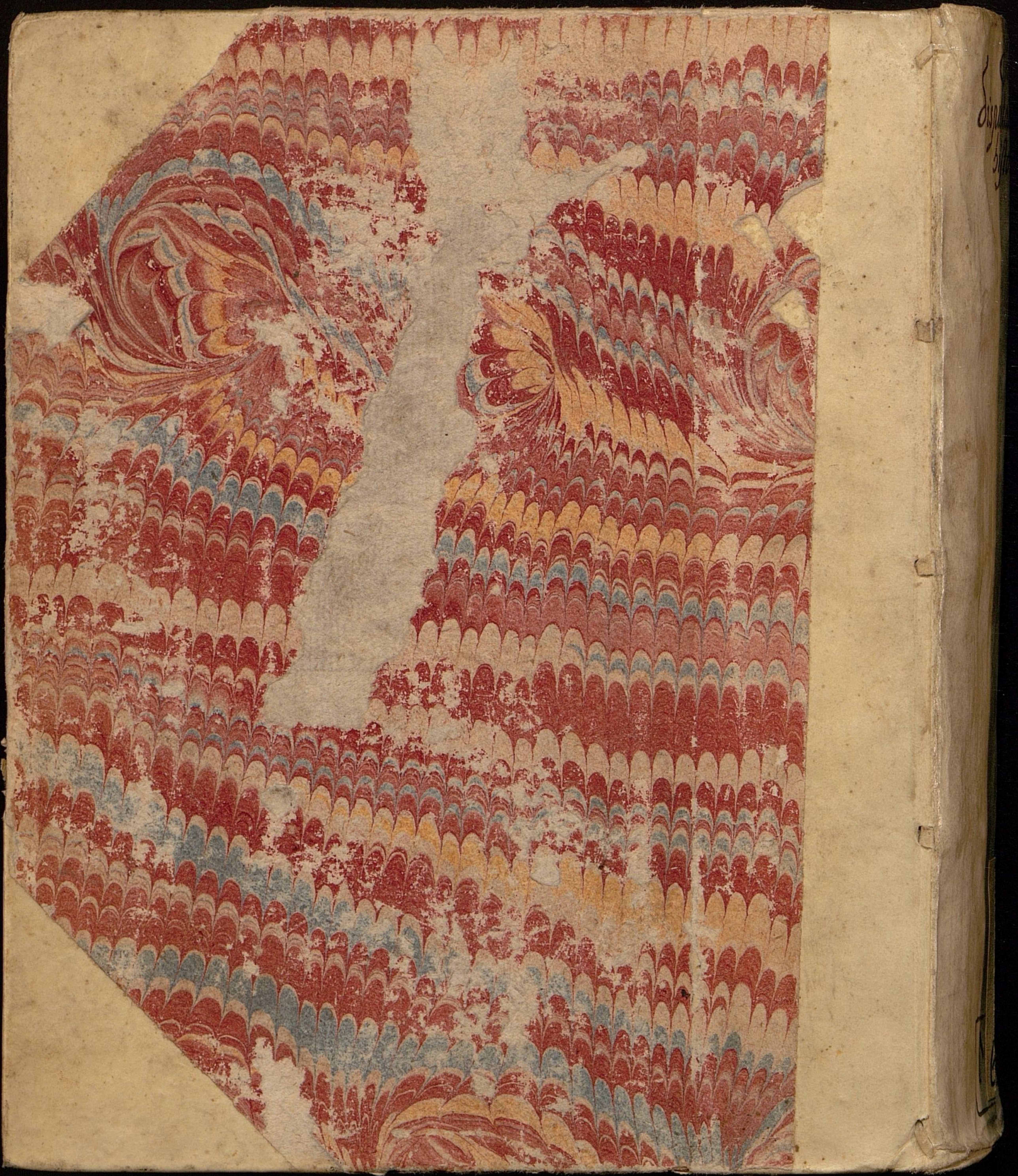
3

003 090 566

R. V D 17

2. F. F. F. 2.
DISSERTATIO ACADEMICA,

SCIENTIA CIVILI
Summi Philosophi, Aristotelis,
potissimum concinnata,

instruens
**FUTURUM VI-
RUM BONUM,**

Quam,
Benivolo Superiorum Indultu,
Studiis Academicis,

in
INCLUTISSIMA SALANA
ultra Quinquennium productis,
ad tempus

VALEDICTURUS
*Bonorum Censura Virorum atque placida Commili-
tonum ἐξέτασις exponit*

M. HENRICUS Grell/Altenburgensis,

RESPONDENTE
INNOCENTIO von Einsiedel/ Equite Misnico.
Habebitur

in Philosophorum Acroaterio
Ad d. XXIX. Decemb. A. R. S. M. DC. LXIII.

JENÆ, Charactere NISIANO.

brant
von
richti
ste H
n S
und
then
sch b
mer
besd
nztg
mel
wird
nen
lebe
weg
sche
bes
n P
S
ure
ebte
enda
mit
la A
iled
I

